

Handläggare
Magdalena Möne
08-508 26 247**Till**
Trafiknämnden
2022-11-17

Gribbyparken, del av Grönare Stockholm. Inriktningsbeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner förslag till inriktning och ger trafikkontoret i uppdrag att fortsätta planering för projektet Gribbyparken, del av Grönare Stockholm upp till 3 mnkr, som underlag för ett kommande genomförandebeslut. Projektets totala utgift beräknas till cirka 15 mnkr.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefBengt Stenberg
AvdelningschefKarin Tufvesson Hjelmfeldt
Enhetschef

Sammanfattning

Kontoret föreslår att trafiknämnden godkänner förslag till inriktning och ger trafikkontoret i uppdrag att fortsätta planering för Gribbyparken, del av Grönare Stockholm upp till 3mnkr. Projektets totala utgift beräknas till 15 mnkr.

Gribbyparken i Spånga stadsdelsförvaltning rustas upp inom ramen för Grönare Stockholm etapp 4. Syftet med upprustningen är primärt att öka den biologiska mångfalden på platsen, informera om

biologisk mångfald och fördröja dagvatten i parken samtidigt som övriga funktioner inte påverkas av stående vatten.

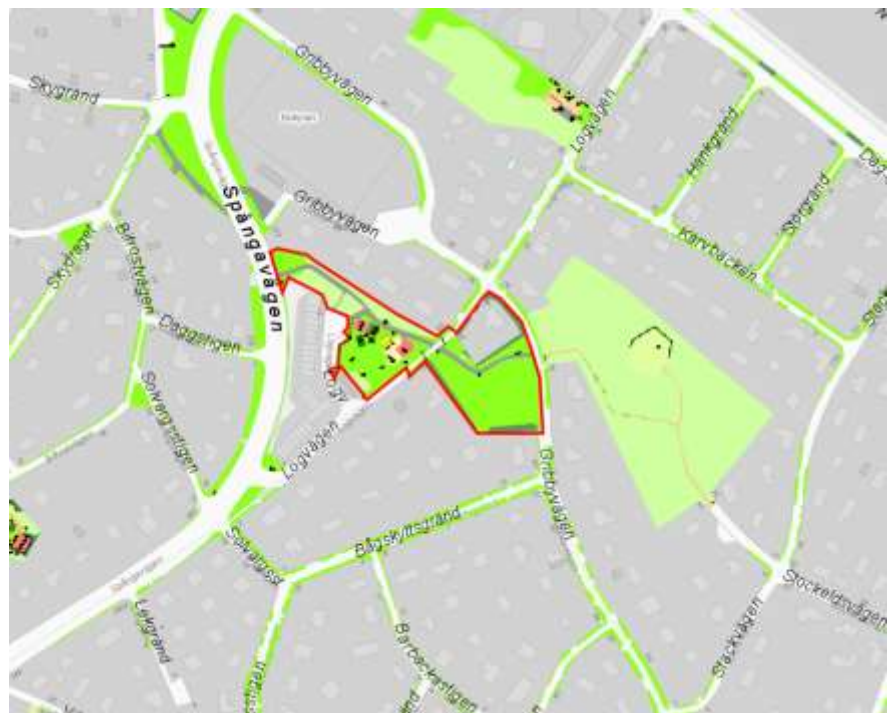
Gribbyparken har potential att stärka den biologiska mångfalden genom många små åtgärder på gräsytor, i bryn, justering av belysning och anläggning av bostäder för insekter kräldjur och fåglar. Dagvatten påverkar idag parkens funktion negativt. En upprustning leder till en mer tillgänglig och trygg mångfunktionell park.

Bakgrund

Trafiknämnden antog i april 2021 (dnr T2021-00487) ett utredningsbeslut för *Grönare Stockholm etapp 4* med målet att föreslå och genomföra ett antal nya investeringsprojekt för att stärka stadens gröna kvaliteter.

I kommunfullmäktiges budget 2021 och 2022 tillfördes trafiknämnden 280 mnkr i investeringsplanen för åren 2022-2025 för fortsatt arbete med Grönare Stockholm.

Inom etapp 4 av Grönare Stockholm utreds nio stycken projekt och Gribbyparken i Spånga är ett av dessa.

Figur 1. Gribbyparken inringad med röd linje

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Kontoret har haft dialog med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning och miljöförvaltningen vid planering och programarbete.

Vid ett tillfälle har en dialog hållits på plats i parken med inbjudna närboende.

Mål och syfte

Stadens övergripande mål inom arbetet med Grönare Stockholm består av att stärka stadens gröna kvaliteter. Inom etapp 4 är ambitionen att särskilt utveckla och stärka nedanstående – av trafiknämnden beslutade - kriterier:

1. Gröna samband och biologisk mångfald
2. Skyfallsproblematik
3. Värmeöar i urbana miljöer
4. Platsbrist, mångfunktionella ytor och platser
5. Buller
6. Otrygga platser

Projektet fokuserar på två första kriterierna. De gröna sambanden och den biologiska mångfalden ska stärkas och projektet ska bidra till att dagvatten fördröjs. Samtidigt hanteras även punkterna 3, 4 och 6 då ytorna kommer att få fler funktioner än idag, platsen ska upplevas tryggare av åtgärderna och parkens kylande kvaliteter på omgivningen ska säkras även framgent.

Syftet med upprustningen är primärt att öka den biologiska mångfalden på platsen, informera om biologisk mångfald och fördröja dagvatten.

I parken ska en större variation i växtligheten, bevarande och anläggning av boplatser för insekter och fåglar skapa bra förutsättningar för biologisk mångfald.

Parken ska även ge information och inspiration till närboende i villor, flerbilshus och förskola om hur den biologiska mångfalden kan stärkas och hur vi som privatpersoner kan bidra.

Då skötseln av parken blir en viktig del i att upprätthålla den biologiska mångfalden, samtidigt som parken upplevs som omhändertagen och trygg, kommer en skötselplan tas fram.

Dagvatten ska tas om hand i parken och därmed bidra till mindre ackumulerade problem nedströms. Samtidigt ska vattnet inte samlas under lekutrustning eller i gångstråk utan bidra till lekvärden och biologisk mångfald.

Ett mål för nästa skede i arbetet är att kvantifiera de önskade funktionerna som nämns som exempel på åtgärder ovan.

Befintlig situation

Gribbyparken är en kvarterspark i ett villaområde. Det ligger även några kvarter med flerfamiljshus och en förskola inom en radie av 500 m från parken. Parken ligger inom 1 km från pendeltågstrafik.

Figur 2. Den gröna streckade linjen motsvarar en radie på ca 500 m från parken.

Parken har uppvuxna ensartade buskytor, klippt gräs och en del naturlika inslag. Den ligger i direkt anslutning till en skogsdunge. Parken hyser viss biologisk mångfald och dess värden har potential att utvecklas genom anläggning och skötsel. Parken kan även utvecklas pedagogiskt genom naturlek och skyltning.

Regnvatten samlas idag i en del av lekytorna och gångstråken där det fryser till is vid kallare väderlek.

Parken delas i två delar av en avstängd gata. Den ena delen rymmer en lekpark och den andra en öppen gräsyta och en pulkabacke. Parken beskrevs vid dialog med närboende ha ”en sommar- och en vinterdel”. I sommardelen finns en äppellund med några soffbord, och lekutrustning. I vinterdelen finns en grill men inga sittplatser. De två delarna benämns hädanefter som sommar- respektive vinterdelen.

Parken som helhet används mest av barnfamiljer på eftermiddagar och helger enligt information som inkom vid dialogtillfället. En del ungdomar uppehåller sig också i parken kvällstid utan att upplevas som störande av närboende.

Lekutrustningen har kontinuerligt bytts ut och kompletterats. Parkens struktur är till del ogenomtänkt och saknar sittplatser för andra än de som besöker lekplatsen i parken. Den kontinuerliga kompletteringen och utplaceringen av lekutrustning har även lett till slitna ytor och många olika fallskyddsmaterial (asfaltgummiplattor, gjuten asfaltgummi, konstgräs, sand och bark) med olika skötselkrav.

Figur 3. Befintlig situation, karta och bilder av Funkia AB.

Åtgärdsförslag

Förslaget omfattar följande: (siffror i text nedan motsvarar av siffror i Figur 4. För större skala se Bilaga 1)

- Förtydligande av entréer och inramning av parken (1 och 4)
- Naturlekstig genom hela parken (2)
- Bostäder för insekter, kräldjur, fladdermöss och fåglar ex: åtgärder på befintlig jordkällare, sandblotta, olika holkar, insektshotell på befintlig parkbyggnad. (3, 4, 5 och 6)
- Upprustning av lekplatsen (4)
- Skyltar med information om biologisk mångfald (5 m fl platser)
- Nya ängsytor och avgränsning av klippta gräsytor (1, 7 m fl ytor)
- Sittplatser vid grillen och pulkabacken (7)
- Åtgärder för dagvatten (4, 5 och 6)

Figur 4. Förslag på inriktning, karta och illustrationer av Funkia AB

Belysningsförslaget omfattar följande: (siffror i text nedan motsvaras av siffror i Figur 5. För större skala se Bilaga 2)

- Ändamålsenlig belysning som inte stör den biologiska mångfalden (hela parken)
- Närvarostyrd belysning längs gångbana (1)
- Riktad och mjukare belysning med lekfulla filter på lekplatsen (4)
- Årstidsanpassad belysning i pulkabacken (3)
- Potential för framtida anpassningar, återanvändning av befintligt servisskåp (2)

Figur 4. Förslag på inriktning för belysning, karta av Sweco AB

Förtydligande av entréer och inramning av parken

Parken är anonym och gränserna otydliga mot gaturummet. Parkens namn sätts upp vid entréerna till parken. Nya murar (nätkogsmurar) och staket markerar entréer och gränser. Nya planteringar bidrar till biologisk mångfald och inramning. Befintligt buskage kompletteras så att de blir långa bryn med mikrobiotoper.

Naturlekstig genom hela parken

Det har funnits en naturlekstig genom parken men som delvis växt igen. Stigen röjs fram.

Bostäder för insekter, kräldjur, fladdermöss och fåglar.

Parken har potential att hysa en mångfald av vilda små insekter, kräldjur och fåglar. Tack vare skogsdungen och en del större och tätare buskage finns redan en hel del fågelarter representerade. För att stärka dessa arter och bjuda in fler sätts många olika holkar upp. Villaägare i närheten fick också på dialogen med sig holkritningar med information om parkens fåglar med sig hem. För att erbjuda eventuella groddjur och fladdermöss övervintring byggs en övergiven jordkällare i parken om till så kallade "grodhotell". Ett test med att anlägga en så kallad sandblotta görs i ett läge där färre besökare rör sig. Insekter som behöver öppen jord och sand får på så vis möjlighet att bygga bon. Det idag oanvända parkhuset i parken byggs om till informationstavla om parkens "vilda boende och besökare" och stort insekshotell.

Skyltar med information om biologisk mångfald.

Längs naturstigen och på parkhuset informeras besökande om vad som gjorts i parken för den biologiska mångfalden och om vad man själv kan göra på sin egen tomt, bostadsgård eller balkong. Under projektet planeras också ett ytterligare informationstillfälle.

Upprustning av lekplatsen

Lekplatsen är i ganska gott skick men delvis dåligt planerad. Avvägning har gjorts att det bara behövs mindre ommöbleringar, byten av utrustning, målning av utrustning och byten av fallskyddsmaterial. Åtgärderna som görs syftar till att underlätta skötsel, skapa fler sittplatser och flytta lekutrustning från lågpunkter där vatten blir stående.

Nya ängsytor och begränsning av klippta gräsytor

Artrikedomen i gräsmattor ökas genom nysådd, pluggplantor och utläggning av äng på rulle. Skötseln ändras också och övergår till slåtter med två upptag/år. Då gräsmattor också är lek och vistelseytor fortsätter gräsmatteskötseln som vanligt på utvalda ytor. Även dessa förses med pluggplantor med arter som klarar att klippas och är tåligare för tramp och annat slitage.

Sittplatser vid grillen och pulkabacken

För att bredda användningen av ytan vid pulkabacken kompletteras platsen med sittgrupper med bord. Parkdelen ges en tydligare rumslighet med planteringar och eventuella överskottsmassor inom projektet.

Åtgärder för dagvatten

Vatten leds till sänkor i terrängen som inte påverkar lekutrustning, framkomligheten eller utgör fara för barn. Samtidigt fördröjs en viss mängd vatten vid regn. En sänka blir en del av leken bredvid sandlådan.

Ändamålsenlig belysning som inte stör den biologiska mångfalden

Befintliga armaturer byts ut till väl avbländade armaturer med närvarostyrning. Genom denna lösning kommer parken fortsatt upplevas som trygg medan inget onödigt ljus stör insekter, fladdermöss och fåglar. Samtidigt minskar energianvändningen. Parkens två delar knyts ihop bättre genom komplettering med en stolpe och byte av stolpar från vägstolpar till lägre parkstolpar i gränsen mellan sommardelen och vinterdelen i parken.

Riktad och mjukare belysning gör leken mer användbar över året. Genom filterprojektor på lekplatsen blir belysningen en del av leken. Träden förblir obelysta för att minimera påverkan på djur och växter. Pulkabackens belysningsstolpe flyttas för att underlätta driften. Den står idag helt igenvuxen av buskar. Belysningen begränsas till vinterleksäsongen. Befintligt serviceskåp kan sparas för framtida anpassningar,

Förslagets konsekvenser

Trafik, framkomlighet och personsäkerhet

Idag upplevs hastigheten på cyklar och mopeder som tar vägen genom parken som hög. Genom parklekstaket och gabionmurar skiljs leken från trafiken. Biltrafik på gräsytor hindras också vilket ger bättre förutsägbarhet vad avser fordon i parken.

Gestaltning

Möjligheten att med projektet ta ett samlat grepp om parken som under lång tid kompletterats kontinuerligt då resurser funnits eller utrustning gått sönder kommer påverka helheten positivt. En genomtänkt inramning och tydliga entréer gör parken både mer tillgänglig, tryggare, mer trafiksäker och mer tilltalande. Omstrukturering av leken och byte av markmaterial kommer också ge ett mer omhändertaget intryck. Skötseln underlättas av bytet vilket gör att ytorna kommer hålla bättre över tid. Bättre gestaltad rumslighet med markerade klippta gräsytor och nya buskytor mot gatan kommer bidra till helhetsupplevelsen.

Barnkonsekvenser

Lekytorna blir genom förslaget trafiksäkrare vilket gör att barn kan ges större rörelsefrihet. Att fler hittar till parken och användbarheten för förskolegrupper säkras är också viktigt ur ett barnperspektiv. Programmet granskas utifrån ett tillgänglighets- och delaktighetsperspektiv.

Tillgänglighet

Programmet förhåller sig till styrdokumentet ”Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning”.

Lekytorna förses med tillgängliga fallunderlag som bark och gummimatta med korkgranulat. Sandlådans lekbord ska kunna användas och nås av dem som behöver sitta i rullstol vid lek, eller av andra anledningar har svårt att komma ner i en sandlåda. Gungytor och karusell ska kunna användas av dem som använder rullstol och liksom klätterleken gå att nå av alla vuxna som är i

parken med barn så att inte heller barn till föräldrar med hjälpmedel begränsas i sin lek. Entréerna till parken är asfalterade eller försedda med hårt packat stenmjöl som innebär bra framkomlighet.

Tidplan

Inriktningsbeslut oktober 2022

Genomförandeslut april 2023

Upphandling av entreprenör maj-juni 2023

Byggstart juni 2023

Invigning maj 2024

Ekonomi

Projektets planeringsutgifter beräknas till 3 mnkr fram till genomförandebeslut. Projekts totala investeringsutgift uppskattas till cirka 15 mnkr. Bedömningen baseras på kostnadskalkyl framtagen av upphandlad konsult augusti 2022. Påslag har gjorts för ötkad risk till följd av rådande världs- och marknadsläge. Hittills har 1 mnkr upparbetats för framtagande av program och kalkyl på program. Ytterligare 2 mnkr beräknas användas till förprojektering och detaljprojektering av mark och belysning.

Den största kostnaden under entreprenadskedet bedöms bli kopplade till åtgärder där vatten blir stående efter större regn eller avsmältning av snö.

Projektet ryms inom nämndens ötkade investeringsplan och redovisas inom satsningen för Grönare Stockholm.

Driftkostnader

Preliminärt bedöms projektet sammanlagt ge ökade driftkostnader för att de värden som tillskapas för den biologiska mångfalden ska kunna upprätthållas. Vissa skötselposter kan i dagsläget saknas inom nuvarande upphandling av driftentreprenör.

Stadsdelsförvaltningen kommer att ta över skötseln av grönytor och viss belysning efter överlämnande när garantitiden (2 år) har gått ut.

Ökade driftkostnader beror främst på:

- Skötsel och översyn av olika slags insektshotell och fågelholkar
- Underhåll/slyröjning av/i nya öppna ytor
- Tillsyn av sänkor efter regn

Minskade driftkostnader beror främst på

- Färre och mindre ytor ska klippas som bruksgräsytor
- Minskad skötsel av fallskyddsunderlag

- Färre transporter ut ur parken om material kan återanvändas inom parken

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 0,8 mnkr från och med år 2025.

Kapitalkostnaderna som avser avskrivningar med en preliminär genomsnittlig avskrivningstid om 20 år och intern ränta om 0,5 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Risk/Osäkerhet

Risk finns för höga entreprenadkostnader och försenade leveranser till följd av rådande världs- och marknadsläge. Projektet hanterar detta genom göra stora riskpåslag i kalkylerna och genom att i byggskedet föra en aktiv dialog med entreprenören i ett försök att tidigt säkra leveranser av material och utrustning som behövs i projektet.

Få entreprenörsvår vid upphandling kan ge förseningar i projektets tidplan. God planering och väl genomarbetade handlingar minskar risken med få svarande.

Biologisk mångfald kräver kontinuerlig drift. Varierande eller minskade driftanslag kan göra att delar av investeringen går förlorad. Förankring av driftkänsliga delar i projektet med stadsdelen säkrar en del av kontinuiteten och det täta samarbetet med stadsdelen kommer fortsätta i kommande skeden av projektet. Skötselplaner planeras också att tas fram inom ramen för projektet.

Parkhusets ägarskap har inte kunnat utredas i programskedet. Då stadsdelsförvaltningen i Spånga-Tensta inte ansvarar för några fastigheter är husets roll som en framtida resurs för användare av parken osäker. I programmet föreslås husets fasader och tak fungera som insektshotell och informationstavla. Huset har också potential för förvaring av lekutrustning, mm. Ägarskapet och framtida ansvar för drift av byggnaden föreslås utredas vidare i nästa skede.

I vinterdelen finns ett reservat för en branddamm. Vid en kris kan parken komma att grävas upp. En branddamm skulle kunna öka parkens kapacitet att ta hand om skyfall men samtidigt innebära en risk för lekande barn och en risk för att pulkabacken inte går att använda. Ingen åtgärd föreslås då projektet inte har rådighet över en eventuell kris. Ingen annan plats inom parken finns för en alternativ pulkabacke.

Pulkabacken föreslås terrängmoduleras med schaktmassor från parken för bättre rumslighet på platsen men framförallt för att bidra till cirkulariteten i projektet genom att undvika onödiga transporter med massor. Om förorenade massor skulle påträffas är det inte en möjlighet. Provtagning föreslås utföras i nästa skede av arbetet.

Slut

Bilagor

1. Gribbyparken, del av Grönare Stockholm. Inriktningsbeslut Bilaga 1
2. Gribbyparken, del av Grönare Stockholm. Inriktningsbeslut Bilaga 2